

eHealth_Programme/Slovakia_in_International_eHealth_Projects/Pages/European-Patient-Smart-Open-Services-(epSOS).aspx

7. Seipel P. Copyright, Information Technology, and the Edifice of Knowledge. Sweden, 1998. P. 1–25.

8. Trillium Bridge is looking to share patient data between EU and US. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/trillium-bridge-looking-share-patient-data-between-eu-and-us>

Шор Анастасія Максимівна

*здобувач вищої освіти факультету прокуратури
та слідства (кримінальної юстиції)*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Події останніх років, пов'язані з пандемією коронавірусної хвороби, а також «перші кроки» практичного впровадження заходів, спрямованих на припинення розповсюдження інфекції суттєво актуалізували тематику, присвячену дотриманню основних прав і свобод людини як з боку органів державної влади, так і власне громадянського суспільства, й зумовили наявність значної кількості проблем стосовно реалізації принципу їх забезпечення та захисту. Так, з-поміж низки надважливих питань, які наразі існують у відповідній сфері одне з чільних місць відводиться саме проблематиці обмеження відповідних прав і свобод в умовах карантину [10, с. 91].

Слід зазначити, що встановлення та запровадження в державі такого особливого режиму як карантин, як правило, здійснюється, насамперед, шляхом «... обмеження основних прав і свобод людини ...» [1, с. 17], під яким, у свою чергу, зазвичай розуміється «... діяльність компетентних державних органів по встановленню меж щодо здійснення прав людини ...» [7, с. 12], а також «... втручання публічної влади у сферу приватної автономії індивіда, яким запроваджуються певні заходи, спрямовані на забезпечення балансу приватних і публічних інтересів з метою захисту національної безпеки, громадського порядку, життя і здоров'я інших людей ...» [8, с. 291].

Примітно, що аналогічна ситуація сьогодні спостерігається й на т. зв. «міжнародному рівні», на якому, в межах боротьби з COVID-19, «представники» світового співтовариства «приймають рішення», які також призводять до певного обмеження прав і свобод людини, зокрема, завдяки створенню норм міжнародного права, які «зобов'язують» державу «... захищати життя людини ...» [3] та «надають» можливість «... обмежувати певні права для охорони здоров'я населення ...» [4]. Більш того, практика Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) вказує на т. зв. «позитивний обов'язок» держави щодо запровадження подібних заходів, а їх «невживання» й взагалі може сприйматись як його порушення [12].

Незважаючи на це, реальність сьогодення свідчить про те, що такі «дії» здебільшого є доволі «непопулярними» серед населення, що, у свою чергу, дуже часто призводить до виникнення запеклих дискусій, які зазвичай зводяться до питання законності та правомірності обмеження прав і свобод людей з боку держави, зокрема, в особі контролюючих і правоохоронних органів. І дійсно, Загальна декларація прав людини проголошує, що «... при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших ...» [2]. А, оскільки, в країні й досі не введено режиму надзвичайного стану, вкрай актуальною та достатньо гострою проблемою постає питання щодо регулювання права на свободу пересування та права проведення релігійних та інших заходів, які можуть бути обмежені тільки в його умовах [6], а не під час, наприклад, надзвичайної ситуації [5].

В частині ж правомірності, доцільним знову вбачається звернення до практики ЄСПЛ, в якій, для того, щоб обмеження реалізації будь-якого права визнавалось таким, необхідним є дотримання певних умов, сукупність яких є відомою під назвою т. зв. «трискладового тесту». Відтак, з'ясовуючи чи було правомірним втручання держави у конкретне право, ЄСПЛ завжди «перевіряє» дотримання трьох таких наступних чинників аби держава діяла правильно, обмежуючи права та

свободи людини: «... якісний закон – чіткий, передбачуваний і доступний ...» [9], «... законна виправдана мета – конкретні, досяжні, реалістичні та обмеженні в часі цілі, спрямовані на покращення ситуації в майбутньому та суспільна необхідність, тобто дотримання балансу однієї людини з балансом прав всієї нації на здорове та безпечне середовище ...» [11].

Крім цього, відповідно до рекомендацій Організації Об'єднаних Націй «*Human rights at the time of COVID-19 – a Guidance Note*» зазначені обмеження мають також бути «... пропорційними, необхідними та недискримінаційними ...» [13].

Таким чином, надскладні дискусійні питання, які існують довкола проблематики обмеження прав і свобод людини в умовах карантину обумовлюють нагальну необхідність проведення подальших досліджень у напрямку пошуків певних «можливостей» встановлення і забезпечення «розумного» балансу приватних і публічних інтересів в частині дотримання прав індивідів та «збереження» громадського здоров'я виключно на підставі та лише в межах закону, не допускаючи при цьому зловживань, порушень й необґрунтованих втручань.

Джерела:

1. Дахова І. І. Обмеження реалізації прав і свобод людини: конституційне регулювання та практика Європейського суду з прав людини. *Форум права*. 2018. № 4. С. 17–25.

2. Загальна декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 30.11.2021).

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнародний документ від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 29.11.2021).

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Міжнародний документ від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 29.11.2021).

5. Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.03.2020 № 338-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/338-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 30.11.2021).

6. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 30.11.2021).

7. Рабінович П. М., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина : навч. посіб. Київ : Атіка, 2004. 464 с.

8. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.

9. Справа «Гаведа проти Польщі» : Рішення Європейського суду з прав людини від 14.03.2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_040#Text (дата звернення: 30.11.2021).

10. Стрельцов Є. Л., Стрельцов Л. Є., Кузьмін Е. Е. Публічно-правове регулювання в умовах «надзвичайної ситуації». *Приватні та публічні інтереси в умовах пандемії Covid-19: колізії та правові шляхи вирішення* : монографія / за ред. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонов, К. Г. Некіт. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 88–100. (Серія: Право і подолання кризи, пов'язаної з пандемією COVID-19).

11. Case of Amann v. Switzerland (Application no. 27798/95). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%5B%22CASE%20OF%20AMANN%20v.%20SWITZERLAND%22%2C%22documentcollectionid%22%3A%5B%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%22%5D%2C%22itemid%22%3A%5B%22001-58497%22%5D%7D> (date of access: 30.11.2021).

12. Case of Finogenov and Others v. Russia (Applications nos. 18299/03 and 27311/03). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22dmdocnumber%22%3A%5B%22897396%22%22%5D%2C%22itemid%22%3A%5B%22001-108231%22%5D%7D> (date of access: 29.11.2021).

13. Human rights at the time of COVID-19 – a Guidance Note. URL: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/ohchr_on_covid_and_human_rights_25_march_2020_en.pdf (date of access: 30.11.2021).

Науковий керівник – к.ю.н., доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» Кузьмін Е. Е.